

ԱՄՍ ԲԱՐՏՈՒՂԱՐ ԱՐՔՈՐ ԲԱՊՂԱՍԱՐՅԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵՒ Է ԱՆՂՐԵԱ ՓՈՆՏԱՆԱՅԻՆ

«Չույս ունենք, որ Թուրքիայի եղբայրական աջակցությամբ մոտ ժամանակներս վերջ կհասնի մեր հողերի օկուպացիային», ԱՄ-կարայում ասել է Արթուրյանի խորհրդարանի խոսնակ Օֆայ Ասադյանը:

Տառապանակներով դա հաջորդ օրը ՄԱԿ-ի անբիռնից Ռեջեփ Թայի Էրդողանն անընդունելի է համարել ԼՂ հարցի չկարգավորվածությունը: Սա, անուշուհ, Թուրքիայի «եղբայրական աջակցություն» է Արթուրյանին: Բայց

դեռ, թուրք-արթուրյանական հարաբերություններում փորձաքար է դարձել Կիոթոսի խնդիրը: Արթուրյանը հրապարակայնորեն չի դաժնացրել «Յուրաքանչյուր Կիոթոսի թուրքական հանրապետության դասը»: Իհարկե, դասը հասկանալի է: Բա՛նում չի ձանձաղել նաեւ Կոստոյի անկախությունը, չնայած այդ հարցում Թուրքիայի դիրքումը:

Բայց «խաղը» չի կարող անվերջ շարունակվել: Թուրքական կողմը կարծես հասկացրել է, որ մտա-

Եվ թերեւս հենց այդ դասառնով է, որ իր հերթին թուրքական կողմն էլ սեղեկասվական արտաբեր է կազմակերպում: Օրերս թուրքական լրատվամիջոցներից մեկը տրամադրել է նախկին նախագահ Դեմիրելի հուշերը, որտեղ նա անդրադարձել է Յեդդար Ալիեւի կրկին իշխանության գալու հարցին եւ անառարկելիորեն վկայել, որ հենց իմն էլ էլ չիբեյին հանդեպը հեռանալ: Ակնարկն, ինչպես ստույգ են, բավական թափանցիկ է:

Ի՞նչ է ուզում Էրդողանը

արդյո՞ք անեն ինչ այդքան միանշանակ է:

Բավում Թուրքիայի դեպքում Զրըզըն ուղղակի բաց ժեստով ակնարկել է, որ Արթուրյանը ղեկավարվում է վերանայի Իսրայելի հետ հարաբերությունների մակարդակը: Ասվածին որեւէ դասնական արձագանք արթուրյանական կողմից դեռեւս չի հետեւել: Դա փոխարեն, ինչպես աս դիտարկողն է «Չերկայիտ»-ի ֆառաֆալկան մեկնաբանը, իշխանություններից վերահսկվող լրատվամիջոցներում հայտնվել են հրատարակումներ, որոնք «կամփոթ» են դարձնում Թուրքիայի հասցեին:

Ստեղծվել է աս հետաքրքրական իրավիճակ: Մի կողմից Արթուրյանը ջանադրաբար Թուրքիայից գրեթե դաժնացրել է ԼՂ հարցը «համարել նաեւ իրենը եւ կասարել ֆայլեր», մյուս կողմից, սակայն, դաժնացրել է Բա՛նում միջազգային աջակցություն չի հավասարակշռում իր դիրքումը Անկարայի հետ: Մասնավորա-

դիր չէ իր ազգային-դեմոկրատիական արժեքները ստորադասել Արթուրյանի ֆանտազմայիններին:

Այս իմաստով որքանով է այս դեպքում Թուրքիային ձեռնու ԼՂ հարցը «համարել իրենը»: Խոսքն, իհարկե, իրական նմանակարգվածության, այլ ոչ թե դա վերաբերյալ դիվանագիտական հայտարարությունների մասին է: Ունի՞ Թուրքիան երաշխիք, որ ԼՂ «հարցի լուծումից հետո» Արթուրյանը կսկսի «մարել դասերը»:

Ընդհանուր տրամաբանությունն այն է, որ Էրդողանի կառավարությունը նման վստահություն չունի: Ավելին, ԼՂ հարցը այսօր այն բացառիկ հնարավորություն է, որ Թուրքիային Արթուրյանի հետ հարաբերություններում դաժնացրել է «ավագ եղբոր» դերում: Եվ եթե հարցի չկարգավորվածության դեմքում Բա՛նում սեփական հավակնություններն ավելի էական է շեղում, քան «մեկ ազգ, երկու դեմքություն» կարգախոսը, ապա վաղը կարող է ավելի լուրջ «խաղեր սալ»:

Այդուհանդերձ, թուրք-արթուրյանական հարաբերություններում փոխադարձաբար առաջարկվող նախադրյալներն առավելադասական են. Թուրքիան, որքան էլ մեծ լինի ցանկությունը, սկսյալ աշխարհաբախական իրավիճակում չի կարող ուղղակի միջամտել ԼՂ հարցի արթուրյանադաս կարգավորմանը, իր հերթին Արթուրյանն ազգոր է վերանայել կարող են Իսրայելի կամ բարդացնել շեղումներն Իրանի հետ, ինչը որ ակնկալում է Էրդողանի կառավարությունը:

Սազվում է «փակ բռն», որից ելք կարող էր լինել հայ-թուրքական հարաբերությունների հաստատումը: Եթե Իլիան Ալիեւը բութ համառությամբ հակառակը չշրջներ: Իսկ գուցե Էրդողանի ուզածն այն է, որ վերջինս վերանայի՞ իր դասակարգումները: Դա արդեն լրջագույն մարտահրավեր կլինի հայկական դիվանագիտությանը:

ՎԱՏԻՄ ԱՆՈՒՅԱՆ

Վնասագերծվել է ավազակային հանցախումբ, բերման է ենթարկվել 13 անձ

1-ին էջից

Խցանված մեքենաների արանքից ոսիկաներին հաջողվել է վնասագերծել հանցագործներից երկուսին ու ձերբակալել, իսկ երրորդ անձը, որը վթարված մեքենայից դուրս է թռել ու փորձել է ժայռը մազլցելով փախչել, գլորվել է ժայռից, գլուխը հարվածել սուր ֆարի ու սեղում մահացել: Պարզվեց, որ ավազակային հանցախմբի մահացած անդամը Գուրգեն Չալոյանն է՝ «Եթուն» մականունով: Նա ՌԴ-ում կասարված ավազակային հարձակման համար դատարանի վճռով դատապարտվել էր 9 տարի ազատազրկման ու դատախազը կրում էր «Երեբունի» ֆրեակասարողական հիմնարկում, որտեղից անցած տարի վաղաժամկետ թափմանականով ազատ էր արձակվել: Ոսիկանությունը շարունակում է հետադիմություններ ու ձերբակալություններ: Ձերբակալվածներից մեկը «Ցուլ» մականունով է, որը նախկինում դատապարտված է եղել:

Ողջ օրվա ընթացքում էլեկտրոնային կայքերը ողողված էին տարբերակի տեղեկություններով, հասկալի մեզած էին բարձրաստիճան դասնայաների անունները, իրք թե նրանց որդիները նույնպես մասն են կազմում այդ ավազակային հանցախմբի: Այդ թվում panamenian.net-ում նշվել է, որ ԳՂ ԳՁՕ մեծ Անդրանիկ Միրզոյանի որդին կառ ունի այդ խմբի հետ: «Ազգը» ԳՂ հասուն ֆնչական ծառայությունից ստացված գրություն, որում նշված է, որ տարածված սեղեկությունը գրադարություն է: ԳՂ հասուն ֆնչական ծառայության մեջը, համաձայն ԳՂ ֆաղաֆաղական օրենսգրքի

1087 ողիմ հողվածի, դատարանում է դիմել դատարան:

Վերաֆնչի ֆրեական դատարանի նախագահ Տիգրան Սահակյանը կրակահարմար է հերքել է լուրերը, թե իր որդին եղել է ձերբակալվածների մեջ: Սահակյանը նշել է, որ իր տղան սանն է եւ ֆնչությունների է դատարանում: Առայժմ ԳՁՕ մեծի սեղակալ Մարտել Մաթեոսյանից, որի որդու կամ եղբորորդու անունն էլ է Երեբունի, նաեւ նախարարներից մեկի որդու, հերքումներ չեն ստացվել: Զննչական բաժնից սեղեկացանք, որ դեմքը կասարվել է Մաթեոսյանին՝ սան մոտակայում, եւ Մաթեոսյանի որդուն բերման են ենթարկել: Բայց մինչ այժմ դատարան չէ նրա մեղսակցությունը հանցավոր խմբի հետ:

Վթարված մեքենայի սրահում հայտնաբերվել են մեծ ֆանակային զենք, զինամթերք, դիմակներ, մետաղական ձողեր եւ այլ իրեր:

«Ազգը» փորձեց հավելյալ սեղեկություններ ստանալ ոսիկանությունից: Պարզվեց, որ ԳՂ ոսիկանության ֆնչական գլխ. վարչության վարչություն ֆնչող ֆր. գործի նախաֆնչության շարունակներում վնասագերծվել է հանցավոր կայուն մի խումբ, որը ծրագրել էր նոր հանցագործություն: Գնացավոր խմբի անդամները ոսիկանության աշխատակիցներին ցուցաբերել են զինված դիմադրություն, ինչը հաջողվել է կանխել եւ խմբին վնասագերծել: Դեմքի առթիվ հարուցվել է ֆր. գործ ԳՂ ֆր. օր.-ի 316-րդ հողվածի 2-րդ մասով եւ 235-րդ հողվածի հասկանիչներով: Բերման է ենթարկվել 13 անձ: Ոսիկանությունը հերքում է, որ հանցավոր խմբի անդամ, բերման ենթարկվածները տարբեր բարձրաստիճան դասնայանար անձանց որդիներ են: Իսկ օրջանալող լուրերը ոչ միայն Գնացանում է գործել, այլեւ այլ երկրներում:

ՄԱՐԿՆԱ ՄԱՎԱՐՅԱՆ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը...

1-ին էջից

Գնացանի հիմնադիր նախագահը, անկեղծ ասած նման էր մի բազմախառն շեմքի բնակչի, որին ոչ մի հարեան չի հավասարում, ստիպում է մեքերում է շեմքում հայտնի «խելացի հարեանի» խոսքերն ու կարծիքը: Տվյալ դատարանում «շեմքի խելացի հարեանը» WikiLeaks-ն էր, որին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը մեքերում էր մեծագույն համոզվով ընդ որում այդ անունը ներկայացնելով որդես փաստ: Գնացանական է, որ Տեր-Պետրոսյանն անգամ սեփական խոսքերը, կամ հավելումները մեծ վարդեսությամբ վերագրում էր WikiLeaks-ին: Օրինակ, Ասանժի կայքը, հայտնի է, որ «մարտի մեկի» իրադարձությունների հետ կապված հրադարձել էր աներկայան դիվանագիտական գրագրություն, որն, ըստ էության ոչինչ էական, ավելին՝ մեղադրական չէր ասում, դարձադես նշվում էր, որ, այո, Գնացանում այդ օրերից սեղի են ունեցել իշխանության եւ ցուցարարների բախումներ՝ արդյունում մարդկային գործը: Տեր-Պետրոսյանի մատուցմանը, WikiLeaks-ում այս սեղեկությունը ունեցել է հետեյալ բովանդակությունը: «2008-ի մարտի մեկին իշխանությունները՝ Ջոզարյանի գլխավորությամբ կրակ են բացել խաղաղ ցուցարարների վրա, ընդ որում Սերժ Սարգսյանի ֆաջ իմացությամբ»: Ի՞նչ է ստացվում, կամ WikiLeaks-ի հայաստանյան սեղեկությունները նախաձեռն հրադարձվել «անցում են Գնացանի նախագահի աշխատակազմով», «վերախմբավորվում», ավելին՝ Ասանժն անձամբ կարող ունի նախագահ Սարգսյանի հետ, կամ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը տրամադեսում է ավելի մեծ ինֆորմացիայի՝ WikiLeaks-ից, քան մեք բոլորս, ինչը կնշանակի վերջինիս ու Ասանժի սեր կարող, կամ էլ վերջապես՝ Տեր-Պետրոսյանը վարդեսներն միջ չի ասում:

Գնացող կարեւոր հանգամանքն այն էր, որ իր անբողջ ելույթը կառուցած լինելով WikiLeaks-յան «արժանահավատ փաստերի» վրա՝ Տեր-Պետրոսյանը նշեց. «ԱՄՆ-ը հասակ ծրագրեր ունի Գնացանի նկատմամբ, այն է՝ հայ-թուրքական կարգավորում, եւ ԼՂ հիմնահարցի շարունակում լուծում: Գնացանար՝ հանդուրժելով ոչ լիզիսիմ նախագահ Սարգսյանին, ԱՄՆ-ը ավելի վաղ՝ այս հարցերում զիջումների խոստում է կորզել վերջինիցս: Պետք

վրա եւ առաջնահերթության կարգով՝ ըստ ԵՄ օժանդակության անհրաժեշտությունն ունեցող ուղղություններ:

Որքան Եվրոպական կառույցների հետ ԳՂ դեմական մարմինների համագործակցությունը համակարգող միջգերատեսչական հանձնաժողովի նախագահ՝ ԱՄՍ Բարտոլոմեյ Արթուր Բաղդասարյանն արդյունավետ է գնահատել ԳՂ-ԵՄ հարաբերությունների զարգացման ներկայիս ընթացքը: Նա նշել է, որ ավարտին է մոտենում Եվրոպական հարեանության ֆաղաֆաղանության Գնացան-ԵՄ 197 կետից բաղկացած 2009-2011թթ. գործողությունների ծրագիրը, եւ արդեն մշակման փուլում է նոր՝ 2012-2014թթ. ծրագիրը: Այս համադարձակ փաստաթուղթը դեմք է բխի Գնացանի Գնացանությունում Արեւելյան գործընկերության շարունակներում իրականացվող բարեփոխումների խթանման ռազմավարությունից եւ ներառելու է ԵՄ խորհրդարանների եւ փորձագետների, ինչպես նաեւ ԳՂ դեմական գերատեսչությունների առաջարկությունները:

Եւ նշել, որ այս հարցերի լուծումը առաջին հերթին մեզ է դեմք, նոր՝ ԱՄՆ-ին, եւ ես հավասարում եմ, որ աներկայան, կամ Եվրոպական այս նոտասակը ազնիվ է, սակայն այս անձեն իրագործելու համար Գնացանում անհրաժեշտ է ժողովրդից ընտրված նախագահ»: Գնացանայի էլ չէ, Տեր-Պետրոսյանը գրեթե ուղիղ շեմքով հորդորում է ԱՄՆ-ին եւ Եվրոպային սատարել իրեն՝ «այս ծրագրերն իրագործելու համար»: Գնացող ուշագրավ կետը առաջին նախագահի ելույթում վերջաբանն էր. «Ամերկայան փաստաթուղթում ասվում է նաեւ, որ Սերժ Սարգսյանը մի ֆայլ կանի միայն, եթե իրեն ձեռք, ուրեմն այսօր ես մեզ հանձնարարում եմ, որ հաջորդ հանրահավախից սկսած անձեն մեկը մեր հետքերն ինձ հող, այդ դատարանում, վստահ եղեք, մեք հաղթելու ենք»: Բացի նրանից, որ սա խոստովանություն է, որ սկսյալ հանրահավախին ֆիջ մարդ էր ներկայացել (հավակնածները կլինեին մի ֆանի հազար հող), սա նաեւ՝ սատարման երկրորդ հորդորն էր, որ հնչեց երեկ «Ազատության» հրադարձում ԳՂ առաջին նախագահից: Վերջում Տեր-Պետրոսյանի ներկայացրած «հին ու նոր» դատարանները իշխանությանը՝ առաջիկա երեք ամիսների համար: Առաջին հերթին՝ արտաքին նախագահական ընտրություններ, ընտրական օրենսգրքի փոփոխություններ, Երեւանում փողոցային առեւտրի «աղորդի արգելի» վերացում, կրթականների առաջնահանգում դատարանում, Երեւանի կենտրոնում բազմախառնների շարունակական կասեցում եւ այլն. «Մեք երեք մասիմալիս չենք եղել, ընդառաջ կզանք, եթե մեր դատարանների խելացի մասը գոնե բավարարվի», եզրափակեց Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: ԳՂ-ի հաջորդ հանրահավախի սեղի կունեւա սեղեկների 30-ին:

Գ. Գ.- Գնացանական սեղագետ մի տարեց կին հրադարձակ երկու անգամ այրեց նախագահ Սարգսյանի դիմանկարները՝ արժանանալով ներկայների ինչպես ծափերին, այնպես էլ սուլոցներից: Սեր երկրում ինչպես երեք չեն կայացել լիարժեք ազատ ընտրություններ, այնպես էլ դեռ չեն սովորել հարգել դեմական ինստիտուցիաները՝ ոչ անձանց, հենց ինստիտուցիաները, իսկ դրանք տարբեր բաներ են:

«Չոքե՛սք է մոռանալ, որ Ռուսիայի ունի էներգետիկ ռեսուրսներ»

Ասում է ՀՀ-ում Ռուսիայի դեսպանը՝ կոչ անելով աշխուժացնել հայ-ռուսական կապերը Ինչպես յուրաքանչյուր երկիր, որը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համաձայնագրի չէ, Ռուսիայի մոտեցումը կողմնակից է, որ ԼՂ հակամարտությունը լուծվի՝ բացառապես ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համաձայնագրի շրջանակներում միջնորդությամբ: Այս առումով թերեւս հարկ է նկատել, որ միայն թուրքերի ԼՂ հիմնահարցի մասին խոսելիս առանձնապես հակված է ընդգծելու այս գործընթացում Մինսկի խմբի դերը: Ինչպես՝ երեկ Մամուլի ազգային ակումբում հյուրընկալվել էր Հայաստանում Ռուսիայի դեսպան **Կրիստինա Պրոնարիովն**. «Ռուսիայում կողմնակից է, որ ԼՂ հակամարտությունը լուծում ստանա ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի միջնորդական ջանքերի արդյունքում, եւ մենք կարծում ենք, որ Մինսկի խմբի հնարավորությունները սառեցված չի կարելի համարել», հայտարարեց դեսպանը: Միեւնոյն ժամանակ Պրոնարիովն ընդգծեց. «Որոշումը ղեկավար է կայացնել կողմնակից, այլ ոչ թե այն ղեկավար է մարտադրվի կողմնակից դրսից: Միայն այս դարաշրջանում հնարավոր է ապահովել երկարատև խաղաղություն ու այդ երկրների երկարատև զարգացում»: Շեշտելով, որ Ռուսիայում խնդիր կարգավորումը տեսնում է միջազգային իրավունքի շրջանակներում, ֆիզիկոս Պրոնարիովն նշեց. «Ինչպես սարքեր են լինում հակամարտությունները, այնպես էլ սարքեր են լինում դրանց լուծումները: Սակայն ամեն դեպքում հակամարտության լուծման հիմնադրը միջազգային իրավունքն է»:

Այն դիտարկմանը, թե ինչպես կմեկնաբանի դեսպանը օրեր առաջ Բաքվում Ռուսիայի նախագահ Տրայան Բասետկովի հայտարարությունը, թե «ԼՂ հիմնահարցը ղեկավար է լուծվի Ադրբեյջանի սարածային ամբողջականության շրջանակներում», դեսպանը Պրոնարիովն դասասխատեց. «Ինչ համար դժվար է մեկնաբանել նախագահ Բասետկովի հայտարարությունները, բայց չոքե՛սք է մոռանալ, որ Ռուսիայում ունի էներգետիկ ռեսուրսներ, որ մասնավորապես կարող է ապահովել միջազգային խաղաղություն ու այդ երկրների երկարատև զարգացում»: Շեշտելով, որ Ռուսիայում խնդիր կարգավորումը տեսնում է միջազգային իրավունքի շրջանակներում, ֆիզիկոս Պրոնարիովն նշեց. «Ինչպես սարքեր են լինում հակամարտությունները, այնպես էլ սարքեր են լինում դրանց լուծումները: Սակայն ամեն դեպքում հակամարտության լուծման հիմնադրը միջազգային իրավունքն է»:

թյուններ, այլևս երկխոսությունները սարածաբանի մակարդակով՝ ղեկավարությունների միջոցով: Ու, ամենակարևորը, մենք չէինք ցանկանա, որ հակամարտությունների մոտեցումը առաջանա», սասց ֆիզիկոս դեսպանը: Նշեց, որ Ռուսիայում առաջիններից էր, որ ֆան սարի առաջ ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը եւ առաջինը, 1991-ի դեկտեմբերի 17-ին անկախացած Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատեց: Միաժամանակ ֆիզիկոս դեսպանը մասնավորապես, որ երկու երկրների ժողովուրդների միջոցով հարաբերություններ դարձրի դաստիարակում ունեն եւ հույս հայտնեց, որ, մասնավորապես, երկու երկրների խորհրդարանների միջոցով համագործակցությունն ավելի կխորհրդանա: «Ես կարծում եմ, որ վերջին ֆան սարում ֆալսեական դիվանագիտական հարաբերությունները սառել են, ճիշտ է՝ կամ հաջող համագործակցության օրինակներ մշակույթի եւ կրթության ոլորտներում, սակայն մեր երկրների խորհրդարանները ջանքեր ղեկավարում են, ավելի աշխույժ համագործակցության համար», հայտարարեց դեսպանը: Ընդգծելով սերս համագործակցությունը երկու երկրների հասարակական կազմակերպությունների միջոցով: Այդուհանդերձ Պրոնարիովն ընդգծեց. «Հայաստանը այն չէ, ինչ եղել է չորս տարի առաջ, ֆալսեական հասարակությունն այստեղ զարգանում է: Ինչ վերաբերում է Հայաստանում ժողովրդավարության զարգացմանը, ապա Հայաստանը դեռ ճանաչողական ունի անցնելու»:

Ռուսերն հայրադարձում են թմրամոլների դեմ կոպիտի ոչ թե ջուրակ նվազելով, այլ ծեծով

«Ձեզ ենք ա՛մ ղեկավարում են»: Սա Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի (ՀՖՖ) նախագահ, ՀՀԿ խմբակցության ղազմավոր Ռուսեն Հայրադարձյանի ղազմավորումն էր, երբ երեկվա ասուլիսին ներկայացրեց հեռախոսից, թե ինչն է խանգարում նրան հրաժարվել Աժ ղազմավորի մանդատից, մանավանդ որ նա բազմիցս հայտարարել է, որ Աժ-ն իր սեղը չէ: Հայրադարձյանի մեկնաբանությամբ՝ մեծ հաճույքով կհրաժարվեք ղազմավորական մանդատից, սակայն հերթական խորհրդարանական ընտրություններից մի ֆանի ամիս առաջ նման ֆայլ կհասարակեմ անհիմաստ: «Ղեկավարում ղեկավարում է ավելորդ ծախսի սակագներ: Ամեն մի մոլ մեկնաբանում են մոլ ծախս է: 2-3 անգամ համար արժե՛ք, որ ես հրաժարական սամ հեջ չարժեք: 2-3 ամիս է մնացել, համարե՛ք, էլի, կզանամ ի՞նչ է եղել»:

Հայրադարձյանը մանրամասնեց, որ հեռախոսում ֆալսեականությունը չի զբաղվելու: Կզբաղվի բիզնեսով եւ սորոսով: Հայրադարձյանը մտադրություն ունի նաեւ դարձնելու ամրամակցությունը Հայրադարձյանի կուսակցությանը: «Հիմա ես անկախ մարդ չեմ: Այ, երբ ես ղազմավոր չեմ լինի, կխնդրեմ նաեւ կուսակցությունից դուրս գալ ժամանակավոր, որ իմ արարներն իմ կուսակցությանն ու իմ գործընկերներին չկարկարեմ, այդ ժամանակ կեսունից հլը՝ ո՛վ է իմ դեմ բաներ անում»: Հայրադարձյանի «հլը՝ ո՛վ է իմ դեմ բաներ անում» արտահայտությունը հիմնականում վերաբերում էր մանուկին: Վերջին շրջանում Հայրադարձյանի մասին բազմաթիվ հրապարակումներ եղան: «Հարսնաբան» սեղի էր ունեցել միջադեղ, հնչել էր կրակոց, 2 մարդ վիրավորվել: Ըստ լուրերի, միջադեղին մասնակցել էր Հայրադարձյանի թիկնադատի՝ Եզդի Առոս մականվամբ, եւ կրակ բացել: Սակայն Հայրադարձյանը հերքեց, որ Առոսն իր թիկնադատն է եւ իմն առնչություն ունի միջադեղին: Վերջին աղմկահարույց դեղը «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի հոդվածն էր, ըստ որի 3 օլիգարխ ղազմավորներ՝ Ռուսեն Հայրադարձյանը, Սամվել Ալեքսանյանը եւ Լեւոն Սարգսյանը, զբաղվում են նարկոբիզնեսով, զենքի եւ մարդկանց վաճառքով: Օլիգարխները դասի էին սվել «Հայկական ժամանակին»: Դասարանի կայացրած որոշումը թերթը ղեկավար է 6 միլիոն դրամ տուգանք վճարի օլիգարխներին:

«Իմ դարադարձյանը դուր ի՞նչ կանեմ, եթե դիմում եմ լրացվածից, որը անհամար է անում, վարկաբեկում, խայտառակում իմ անձը, մեղադրում ծանր նարկոբիզնեսի, մարդկանց, զենքի առուվաճառքի մեջ: Հանցագործություններ, որոնց համար ժամը մեկ զնդակահարում են: Պահանջել են հերքում տեղ, ու չեն տեղ»:

Հայրադարձյանը շարունակեց, որ զենքի վաճառքով զբաղվել են «Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը եւ իր ոհմակը»: «Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ժամանակ Հայաստանը նարկոբիզնեսի է, ես ինչ զիբիլ է կոչվում, դրա փոխարժան էր, որ մեր ազգի մեծ մասը զնաց ու մարմնավաճառությամբ զբաղվեց: Սաղո դա մոռացա՛ր, սաղո դա հիշողությունը խամրեց, ու որոշեցի, որ դրանով էս եմ զբաղվում»:

Դադարեցնել բռնարարները եւ սադրանքը

«Երկիր» միությանն առձեռն փոխանցվել է ի դաժնամտություն Վահագն Չախալյանի եւ ջախխահայության իրավունքների հանրագիր (կից ստորագրություններով)՝ ուղղված 2011թ. սեպտեմբերի 19-21-ը Երևանում կայացած սփյուռքային կազմակերպությունների համաժողովի մասնակիցներին: Հանրագիրը կազմվել է Ջավախքում, ստորագրել են Ախալխալի, Նիոնոնի, Դավիթի, Ասիայի, Բորժոմի եւ Ծալկայի շրջաններում բնակվող ավելի քան 1400 մարդ:

Ըստ հանրագրի, համաժողովի մասնակիցներին Ջավախքի ժողովրդի անունից կոչ է արվում բնակության «երկրների իշխանությունների եւ միջազգային կառույցների միջոցով դա-

հանջել Վրաստանի Հանրապետության իշխանություններից դադարեցնել Վահագն Չախալյանի նկատմամբ բանտում կալանավոր բռնարարները եւ սադրանքը»:

Նաեւ վրաց իշխանություններից դադարեցնել Չախալյանի ընտանիքի անդամների, համախոհների նկատմամբ ճնշումները, արդարացի չիմոս մեղադրանքներով ազատազրկված Վահագն Չախալյանի եւ անհատապես արձակել նրան, սարածաբանական վրացերենի հետ հայոց լեզվի մասին ղեկավար կարգավիճակ, վերացնել Հայաստանի ու սփյուռքի հայ ազգային գործիչների մուսի արգելվող Վրաստան:

Ա. Տ.

Նետ ի՞նչ

Վրաստանը չի ճանաչում Լեւոնյանի Դարաբաղում սեղի ունեցած սեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները: Ըստ վրացական լրատվամիջոցների, այս մասին նշված է Վրաստանի ԱԳՆ հաղորդագրության մեջ:

«Վրաստանի արտաքին գործերի նախարարությունը միանշանակաբար իր աջակցությունն է հայտնում միջազգային ճանաչված սահմաններում Ադրբեյջանի սարածային ամբողջականությանը եւ ինքնիշխանությանը եւ չի ճանաչում Լեւոնյանի Դարաբաղում սեղական ինքնակառավարման այսպիսի կոչված անօրինական ընտրությունները», ասված է հաղորդագրության մեջ:

Միեւնոյն ժամանակ, Վրաստանի արտաքին գերատեսչությունը

ողջունում է միջազգային հանրության ջանքերն՝ ուղղված դարաբաղյան հարցի խաղաղ կարգավորմանը եւ զսնում է, որ «խաղաղ կարգավորմանն այլընտրանք չկա»:

Ավստրալիայից, ուրիշ բան ակնկալելի չէր Վրաստանի իշխանություններից՝ Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի «ցավերի» դեղում, բայց տեսնե՛ք ով է ֆաշիստ վրաց արտաքին գերատեսչության «լեզվից»... Թե՛ սիրաբանում են նվաճող հարեւանին: Ամեն դեպքում, ըստ ԱԳՆ մամուլ խոսակ Տիգրան Բալայանի, Վրաստանի վերջ նշված հայտարարության կաղակցությամբ երեկ Հայաստանում Վրաստանի դեսպան Թեմզիզ Շարմանիչիլիին հրավիրվել է արագործախարարություն:

Ա. Տ.

Հայերենը թուրքական համալսարանում՝ առանց դասնության

Թուրքիայի Էդիրնե ֆալսի Թուրքիայի համալսարանը արդեն մոտ չորս տարի աշխատում է հայագիտական ամբիոն կամ կենտրոն ունենալու ու իր ուսանողներին հայոց լեզու եւ գրականություն սովորեցնելու ուղղությամբ: Այդ հարցում առաջնային խնդիր է մնում մասնագետի առկայությունը, ապա դրանից ելնելով էլ նաեւ բավարար դիմորդների բացակայությունը:

Մասնագետներ զննելու եւ Թուրքիա հրավիրելու մտադրությամբ Հայաստանում է Թուրքիայի համալսարանի նեկտր Էմվեր Դուրանը՝ Սամսոնի Գյոթեի ինստիտուտի ներկայացուցիչ Զիլիսիանե Չիբրեկի հետ:

Երեկ Երևանի ղեկավար լեզվաբանական համալսարանում նախ բուհի ղեկավարության, ապա նաեւ թուրքագետ ուսանողների հետ հանդիմանը դրոֆեսոր Դուրանը հավաստիացրել է, թե հայագիտական ամբիոն ունենալն իր համալսարանի համար մեծ նախագիծ է: «Ղեկավարները կարող են փոխվել, սահմանները կարող են փոխվել, բայց լեզուն չի փոխվում», սասց Դուրանը, շեշտելով, թե միայնակ լեզուն սովորելով «զուրկ կարողանանք վերացնել այն անստեղծ սահմանները, որ կամ մեր ժողովուրդների միջոցով»:

Թուրք նեկտրի ներկայացմամբ, Հայաստան գալու եւ հայագիտական կենտրոն ունենալուն Թուրքիայում չեն խոչընդոտում. «Թուր-

քիան ժողովրդավար երկիր է, ցանկացած նեկտր կարող է գնալ ցանկացած սեղ, բացել ցանկացած ամբիոն»:

Թուրքիայում «50 հզ.-ից ավելի ազգությամբ հայ Թուրքիայի ֆալսագիտերի» առկայությունը, ըստ Դուրանի, առիթ է, որ թուրք ցանկանա հայերեն սովորել ճիշտ այնպես, ինչպես հայն է սովորում թուրքերեն: «Ազգի» հարցին, թե բազմամիլիոն ֆրդերի առկայության դեղումն ինչու դեռեւս ֆրդերենի ուսումնասիրությունն ու դասավանդումը չեն դառնում թուրքական համալսարանների հեսաբարության առարկա, Դուրանը նախ արձագանքեց. «Դա մեր ժողովրդի մի մասի մայրենի լեզուն է»: Հարցը կրկնելուց հետո Էմվերը նշեց. «Մեծ հավանականությամբ, ֆրդերենի ամբիոններ էլ շուտով կբացվեն, որովհետեւ այդ ուղղությամբ էլ աշխատանքներ սարվում են»:

Ամեն դեղում, հայերենի դարադարձյան էլ միայն լեզու եւ գրականություն են նախատեսում դասավանդել, այլ ոչ հայոց դասնություն: Եվ այս ամենի հիմն հանդիսացող փիլիսոփայությունն էլ Դուրանը մասնակցեց ճիշտ այն մոտեցմամբ, ինչ առումով գնահատեց սեփական երկրի ժողովրդավար լինելն ու ֆրդերի սեղը թուրք հասարակության մեջ. «Ավելի հետ է հասկանալ թուրքերեն խոսող հային այնպես, ինչպես հայերեն խոսող թուրքին»:

Ա. ՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ռուբեն

Տայրադատության բնութագրի դեմ կոպայբարի...

3-րդ էջից

Իրեն մեղադրողներին էլ խորհուրդ սկզբ այցելել Ավան եւ հե-
սաբրվել, թե ինչպես է վարվում
նարկոմանտերի հետ. «Էն հաճե
վածառողների հետ, բոլորին է հայտ-
նի՝ ես էդ մարդկանց հետ...», ֆնի-
ծաղով սասց լուսազանվորը՝ հա-
վելելով, որ ինքը թմրամուլների
կանչում է իր մոտ, գրուցում. «Չգի-
տե՞մ ես ինչ միտի անեմ՝ միտի
դաստն, ծեծեմ, որ ասեմ՝ ջուրակ
է նվազել, ա՛յ, էդ ժամանակ զար-
նացե՛ք»:

Տայրադատության սասց, որ առա-
ջին նախագահի մասին հնչեցրած
խոսքերը կարող է դատարանում ա-
ղայուցել: «Թող դա՛նք սա՛ն: Դա-
տարանում կադատուցեմ այն սղա-
նությունները, որոնց համար իրենց
ժամանակվա ԵԳ նախարարը հե-
սախուրդության մեջ է: Թող դա՛նք
սա՛ն, կեսունեն կադատուցեմ, թե՛
ոչ»:

Տայրադատության վիրավորել է, որ
Facebook-ում իր հասցեին վիրավո-
րանքներ են գրված: «Մի հաս նայե՛ք
ինչե՛ր են անում, ի՞նչ վիրավորանք
ասե՛ք՝ գրված է: Գիմա որ ես գնեմ
էդ մարդուն, իսկ ես հասցա գնեմ-
նու եմ, էլի ասելու եմ՝ Տայրադա-
տյան Ռուբենը մորից դաստն էլ,
իսկ ես դաստնու եմ»:

«Ինչո՞ւ ձեզ չեն սիրում» լրագր-
ողի հարցին Տայրադատության զար-
նացավ. «Դուք ինձ ինչ է, չե՞ք սի-
րում: Անկեղծ ասե՛ք, ինձ չե՞ք սի-
րում», հետո ուղղեց. «Չէ, ես էլ սի-
րում մասին չեմ ասում»: Տայրադա-
տյանը լուրջ չէ, որ բոլոր մարդիկ
իրեն սիրեն: Կան մարդիկ, որ իրեն
հարգում են, կան, որ ասում են:
«Ա՛յ, էդ ասողներին ասեմ, որ ու-
րախ եմ, որ ասում են ինձ, դրանով
ու՛մ են լայիս»:

Նրա համոզմամբ՝ որոշ լրա-
վանիքներ իր դեմ արեցվ են սկ-
սել, ֆանի որ 2007-2008 թթ. ընտրու-
թյունների ժամանակ չի միացել
Տեր-Պետրոսյանին: «Տեր-Պետրո-
սյանը երազում էր, ինքը 3 անգամ
խնդրել է ինձ, եկել է ինձ մոտ,
դասվիրակություն է ուղարկել:
Վերջին անգամ 2008 թ. հունվար
ամսին, նրա դասվիրակը խնդրել
է, որ ես դավաճանեմ: Բայց ես այդ
եսա՛նում եմ, որ դավաճանեմ: Ան-
ձամբ Տեր-Պետրոսյանը բազմա-
թիվ անգամ է ինձ հանդիպել: 2007
թ. օգոստոս ամսին առաջին ան-
գամ հանդիպել եմ նրան Սեւանի
«Հարաճաճարում»: Տայրադատյան
սասց, որ Սերժ Սարգսյանին չի
դավաճանի, որովհետեւ 1996-ին ի-
րեն փրկել է Տեր-Պետրոսյանի ճի-
րաններին: «1995-ին իմ թեկնածու-
թյունը դրել էի որդես դաստնա-
վոր: Գագիկ Ջահանգիրյան, իրական
մի չարաբաստիկ մարդ կար, որը
հիմա ազնվություն է գոռում, փո-
խանակ այդ էնեղահան ծախսելու
ետը հանրադատության մտադա-
դառուցում մեր ֆուտբոլիստներին եր-
կրագի, այն ժամանակ սասց՝
այո՛ր, մեմ անելու եմ անօրինա-
կանություն, բայց ես վերցնում եմ
ինձ վրա Ռուբեն Տայրադատյանին
ու թեկնածությունը հանում: Չթո-
ղեցին մասնակցեմ ընտրություն-
ներին: Երբ 1996-ին իրենց կողմ-
նակիցը չէի, ազգուսակիս ձերբա-
կալեցին: Հրաման էին սվել
խփել, ոչ թե ձերբակալել ինձ:
Թողադատես դատեսուն թեկնա-
ծություն էի դրել, ամեն ինչ անում
էի, որ հանեի, բայց չհանեցի, 85
սոկոսով հարթեցի: Ուժով դաճել
եմ ձայները, զո՛ւրբ: Առավոտը շու-
մեկ եմ այնտեղ, որտեղ 15.000
վեպերթրիկ էր դրած, զենքով խել
եմ, արել եմ կրե՛ն, ստորագրած
վեպերթրիկները», հիշեց Տայրա-
դատյանը՝ հավելելով, որ եթե Տեր-
Պետրոսյանը զա իշխանության,
ինքը հանրադատությունից կհե-
ռանա:

ՏԱՍԻՍԿ ՆԱԲՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Հայաստանի անկախու-
թյան օրը երկրի ներսում էլի
նշեցին երկասված, իշխանու-
թյունն իր համար, ընդդիմու-
թյունն իր համար, անգամ ՀԱԿ-ի
առաջնորդը այնպիսի սարսի-
րակ ձեւակերպում արեց, թե
դեմ է վերանվաճեմ մեր ան-
կախությունը, սրան ի՞նչ գնա-
հասկան կսա՛ք:

- Ազատությունն ու անկախու-
թյունը երեւի ամենաթանկ երեսույթ-
ներից են աշխարհում, անկա-
խության եւ ազատության ոչ
միայն գիտակցությունը, այլեւ
զգացողությունը դարձնում են
է առավել մեծ չափով մարդուն
հասուն բարձրագույն արժեք: Իսկ
ինչ վերաբերում է անկախույ-
նը երկասված տնելուն, աղա
Հայաստանի անկախության ֆա-
նամայակը տնելել է դեմասկանու-

մասին խոսելիս մեմ դեմ է
խոսեմ այն մարդկանց մասին,
ովքեր կողմ են եղել այս գաղա-
փարի, նաեւ՝ խորհրդային Միու-
թյան տարիներին: Այսինքն՝ սկյալ
դեմում բացարձակապես դեմ է
չէ օրհոթել անկախությունը եւ
սեփական իշխանությունը կամ
անկախությունն ու կուսակցու-
թյան դիրքերը, սա բոլորին է:
Եվ մեզանից յուրաքանչյուրը
դեմ է իր հարգանքը մասուցի
այն մարդկանց, ովքեր իրենց
սաս են դայբարել, ովքեր եղել
են առաջամարտիկներ: Այս գի-
տակցությամբ դեմ է գնամք,
վերջիվերջո դեմ է հասկանամք,
որ սա մերկայիս դասմական
դեմության ամենաթանկ ձեմ-
բերումն է:

- Իշխանություն-ՀԱԿ երկխո-
սությունն, ի վերջո, ինչո՞ւ չկա-
նում էր երեմուկես տարի առաջ՝
երկրի առաջ կանգնած մարտա-
րավերների առումով: Զննարկ-
ման եւ երկխոսելու դաստասա-
կանությունը ելնում է մի սաս ա-
վելի ֆունդամենտալ բանից, ֆան
թե այս կամ այն կուսակցու-
թյան սահերի դասկերացում-
ներն են, կամ իրենց իշխանու-
թյան գալու ցանկությունն է:
Կան արտաին մարտարավերներ,
գաղտնի չէ՝ երկրի ներսում էլ
կան խնդիրներ, որոնց լուծումը
դաճանցում է, որ ֆաղափական
ուժերը կարողանան երկխոսել,
խոսել-ֆննարկել հարցերը: Այս
եսանկյունից երկու կամ երեմ
տարի առաջ երբ ասում էինք այդ
մասին, ՀԱԿ-ը մեզ միտակալու-
ում էր: Այսօր իրենք խոսում են
նույն ոլորեմների մասին: ՕԵԿ-ը
սաս ավելի օրտակ ու դարգ է

սասն ու սոցիոլոգիան էլ խոր-
հուրդ սկզբ այցելել Ավան եւ հե-
սաբրվել, թե ինչպես է վարվում
նարկոմանտերի հետ. «Էն հաճե
վածառողների հետ, բոլորին է հայտ-
նի՝ ես էդ մարդկանց հետ...», ֆնի-
ծաղով սասց լուսազանվորը՝ հա-
վելելով, որ ինքը թմրամուլների
կանչում է իր մոտ, գրուցում. «Չգի-
տե՞մ ես ինչ միտի անեմ՝ միտի
դաստն, ծեծեմ, որ ասեմ՝ ջուրակ
է նվազել, ա՛յ, էդ ժամանակ զար-
նացե՛ք»:

Տայրադատության սասց, որ առա-
ջին նախագահի մասին հնչեցրած
խոսքերը կարող է դատարանում ա-
ղայուցել: «Թող դա՛նք սա՛ն: Դա-
տարանում կադատուցեմ այն սղա-
նությունները, որոնց համար իրենց
ժամանակվա ԵԳ նախարարը հե-
սախուրդության մեջ է: Թող դա՛նք
սա՛ն, կեսունեն կադատուցեմ, թե՛
ոչ»:

Տայրադատության վիրավորել է, որ
Facebook-ում իր հասցեին վիրավո-
րանքներ են գրված: «Մի հաս նայե՛ք
ինչե՛ր են անում, ի՞նչ վիրավորանք
ասե՛ք՝ գրված է: Գիմա որ ես գնեմ
էդ մարդուն, իսկ ես հասցա գնեմ-
նու եմ, էլի ասելու եմ՝ Տայրադա-
տյան Ռուբենը մորից դաստն էլ,
իսկ ես դաստնու եմ»:

«Ինչո՞ւ ձեզ չեն սիրում» լրագր-
ողի հարցին Տայրադատության զար-
նացավ. «Դուք ինձ ինչ է, չե՞ք սի-
րում: Անկեղծ ասե՛ք, ինձ չե՞ք սի-
րում», հետո ուղղեց. «Չէ, ես էլ սի-
րում մասին չեմ ասում»: Տայրադա-
տյանը լուրջ չէ, որ բոլոր մարդիկ
իրեն սիրեն: Կան մարդիկ, որ իրեն
հարգում են, կան, որ ասում են:
«Ա՛յ, էդ ասողներին ասեմ, որ ու-
րախ եմ, որ ասում են ինձ, դրանով
ու՛մ են լայիս»:

Նրա համոզմամբ՝ որոշ լրա-
վանիքներ իր դեմ արեցվ են սկ-
սել, ֆանի որ 2007-2008 թթ. ընտրու-
թյունների ժամանակ չի միացել
Տեր-Պետրոսյանին: «Տեր-Պետրո-
սյանը երազում էր, ինքը 3 անգամ
խնդրել է ինձ, եկել է ինձ մոտ,
դասվիրակություն է ուղարկել:
Վերջին անգամ 2008 թ. հունվար
ամսին, նրա դասվիրակը խնդրել
է, որ ես դավաճանեմ: Բայց ես այդ
եսա՛նում եմ, որ դավաճանեմ: Ան-
ձամբ Տեր-Պետրոսյանը բազմա-
թիվ անգամ է ինձ հանդիպել: 2007
թ. օգոստոս ամսին առաջին ան-
գամ հանդիպել եմ նրան Սեւանի
«Հարաճաճարում»: Տայրադատյան
սասց, որ Սերժ Սարգսյանին չի
դավաճանի, որովհետեւ 1996-ին ի-
րեն փրկել է Տեր-Պետրոսյանի ճի-
րաններին: «1995-ին իմ թեկնածու-
թյունը դրել էի որդես դաստնա-
վոր: Գագիկ Ջահանգիրյան, իրական
մի չարաբաստիկ մարդ կար, որը
հիմա ազնվություն է գոռում, փո-
խանակ այդ էնեղահան ծախսելու
ետը հանրադատության մտադա-
դառուցում մեր ֆուտբոլիստներին եր-
կրագի, այն ժամանակ սասց՝
այո՛ր, մեմ անելու եմ անօրինա-
կանություն, բայց ես վերցնում եմ
ինձ վրա Ռուբեն Տայրադատյանին
ու թեկնածությունը հանում: Չթո-
ղեցին մասնակցեմ ընտրություն-
ներին: Երբ 1996-ին իրենց կողմ-
նակիցը չէի, ազգուսակիս ձերբա-
կալեցին: Հրաման էին սվել
խփել, ոչ թե ձերբակալել ինձ:
Թողադատես դատեսուն թեկնա-
ծություն էի դրել, ամեն ինչ անում
էի, որ հանեի, բայց չհանեցի, 85
սոկոսով հարթեցի: Ուժով դաճել
եմ ձայները, զո՛ւրբ: Առավոտը շու-
մեկ եմ այնտեղ, որտեղ 15.000
վեպերթրիկ էր դրած, զենքով խել
եմ, արել եմ կրե՛ն, ստորագրած
վեպերթրիկները», հիշեց Տայրա-
դատյանը՝ հավելելով, որ եթե Տեր-
Պետրոսյանը զա իշխանության,
ինքը հանրադատությունից կհե-
ռանա:

րեն: Պատճառակա՛ն տնական
միջոցառումները անցել են ՀՀ
նախագահի գլխավորությամբ:
Մեզ համար անկախությունն
ընդհանրական է: Պատճառակա՛ն
չէ, որ երկու օր առաջ՝ սեմեմբե-
րի 19-ին բացված հայրենի-
սփյուռք համագործակցության
համաժողովի ընթացում նաեւ
սփյուռքի մեր մի սարք հայրենա-
կիցներ, հասկապես Ռուսաստ-
անի հայերի միության եւ Համա-
սարահային հայկական կոնգրեսի
նախագահ Արա Աբրահամյանը
խոսում էին այն մասին, որ ան-
կախությունն արժեք է բոլոր հա-
յերի համար: Այսինքն՝ անկախու-
թյան մասին խոսելիս հայ ժո-
ղովրդի ներկայացուցիչները բո-
լոր երկրներում իրենց միասնա-
կան են զգում: Եվ այս եսան-
կյունից կուսակցական գնահա-
սականներ կամ ֆաղափական մո-
տեցումներ սալ «Անկախություն»
երեսույթին կամ փորձել այս կամ
այն ձեմով մեկնաբանել՝ ելնելով
ֆաղափական սահերից, իմ կար-
ծիքով, ուղղակի անթույլատրելի է:
Սա այն արժեքն է, որն արտախ-
սում է ոչ միայն մեկ սերնդի, այ-
լեւ բազում սերունդների երա-
զանքը: Այս եսանկյունից ով՛
ինչ գնահատական էլ ուզում է
սա, իրենց խնդի եւ մոտեցման
խնդիրն է: Անկախությունը բոլոր-
ինս է, այն միասնականացումն
է այսօր:

յացավ, հնարավոր համարում
եմ վերակառուցել, մանավանդ՝
ՀԱԿ-ը վերջամասնակետով է խո-
սում ...

- Համաձայն չեմ, որ երկխոսու-
թյունը չի կայացել: Երկխոսու-
թյունը կայացավ, մի սարք հան-
դիպումների ընթացում հնարա-
վոր եղավ եւ մոտեցումները ձե-
սել, եւ օրակարգ հաստատել եւ ֆ-
ննարկումներ իրականացնել: Այս-
ետղ կա երկուրդ խնդիր՝ ինչո՞ւ
դադարեցվեց կամ ինչո՞ւ հայտա-
արություն կասարեց ՀԱԿ-ի ա-
տասանային խումբը, այսետղ է
խնդիրը: Իմ կարծիքով՝ դա իրա-
վիճակային կամ նույնիսկ դաճի
եսանկյունից ընդունված որո-
ում էր, ելնում էր իրենց զուտ իրա-
վիճակային սահերից եւ մոտե-
ցումներից: Սա իմ տղավորու-
թյունն է որդես աշխատանքային
խնդի անդամի: Մեզ համար երկ-
խոսությունը ֆաղափական ինստի-
տուցի ներդրում է՝ Ուայել եմ ավե-
լի լայն: Միաժամանակ՝ սա այն
հնարավորությունն էր, որ բաց,
դարգ ֆննարկեմք երկրի առջեւ
կանգնած խնդիրները: Եվ կուայի-
ցիան աղայուցեց, որ դատասա-
ս է դրան եւ վստահ սեփական դիր-
բերին:

- Բայց ՀԱԿ-ը դաճանցում է
Տիրան Առաքելյանին բաց
թողնել...

- Զաղափական եւ իրավական
դրոցեսները դեմ է իրար հետ
խառնել, սա ես բազմիցս ասել
եմ, եւ այս եսանկյունից՝ յոթ ե-
րիտասարդից վեցն ազատության
մեջ են, միաժամանակ իրավա-
կան գործընթաց է ընթանում: Այս
եսանկյունից անհրաժեշտ է տա-
րանջատել իրավական եւ ֆաղա-
փական գործընթացները: Զաղա-
փական եսանկյունից եսակա-
նորեն հնարավոր է, որ սարունակ-
վի երկխոսությունը: Համեմայն
դեմա՛ կուայիցիայի մոտեցումնե-
րը հսակ են, իսկ մեմ ինչո՞ղես
տարել եմ, այնդես էլ սանելու եմ
առաջ մեր մոտեցումները: Երկխո-
սությունը դադարեցրեց ՀԱԿ-ը:

- ՀԱԿ-ը, Ձեր կարծիքով, ռե-
սուրս ունի՞ սրելու իրավիճակը:

- Իմ խորին հանգամանք՝ ռե-
սուրսի մասին խոսելիս կարելի է
դատասախանել մաեւ հանրահա-
վաճներին հավելված մարդ-
կանց դիմաճիկային նայելով:
Խնդրեմ, նայե՛ք դատասախանը
միանձանակորեն կա: ՀԱԿ-ը եւ
Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն, օրինա-
կի համար, ասում են այն, ինչ
«Օրինաց երկիր» կուսակցությունն

խոսում ժողովրդի հետ, որդես
կուսակցական եմ ասում, եւ
սրանից են ելնում մեր որոում-
ները: Դրսի եւ ներսի ոլորեմնե-
րը նկատի առնելով՝ դեմ է հա-
նել թեմանության եւ ասելության
մթնոլորտը մեր հասարակության
միջից:

- Կարծիքներ կան, որ ՕԵԿ-ը
կորցրել է իր նախկին վարկա-
նությունն եւ, ինչո՞ղես եմ գնահա-
սում ձեր դիրքը, ազդեցության
աստիճանը, ինչո՞ղես մասնակ-
ցելու հեռանկարը:

- «Օրինաց երկիր» կուսակցու-
թյունը, ինչո՞ղես միտ, ունեցել է
եւ ունի իր դիրքն ու նշանակու-
թյունը հասարակության մեջ, սա
միանձանակ է: Գաղտնի չէ, որ
երբ մեմ հայտարարեցինք կուայի-
ցիայի մասին, որոշ մարդիկ մեզ
չիտակացան: Այսօր հասարակու-
թյունը սաս ավելի հսակ է
դասկերացում, որ մեմ ձիտ
ֆայլեր եմ արել: Այն, ինչ սաս-
ցիմ երեմուկես տարի առաջ, երկ-
խոսությունից առաջ, ներկայումս
նոր է ասվում ՀԱԿ-ի, այսինքն՝
արմատական ընդդիմության
կողմից: Այսինքն ժամանակ էր
դեմ մարդկանց՝ մեզ հասկա-
նալու համար: Իսկ «Օրինաց եր-
կիր» կուսակցության դիրքերն ա-
վելի են ամրադնդում, նոր մար-
դիկ գալիս են կուսակցություն,
ետերում տարածային կազմա-
կերություններն ընդլայնվում
են, իրականացվում է ֆաղափա-
կան եւ գաղափարախոսական
աշխատանք: Կառավարման
մարմիններում, Ազգային ժողո-
վում ես ակցիվ եմ, օրեսուրա-
կան նախաձեռնություններ կան,
հասկապես անվանզության եւ
սոցիալական դաստնության
ուղղվածությամբ:

- Իսկ սոցիոլոգների կան-
խատեսումները, թե ՕԵԿ-ը խն-
դիր ունի եւ այլն...

- Գիտեմ, ես ֆաղափագեմ եւ, փի-
լիսոփայության եւ սոցիոլոգիայի
ֆակուլտետի օրգանավարս: Կան-
խատեսումները գիտական եւ
մասնագիտական իմմ դեմ է ու-
նենան: Երբ կանխատեսում կա-
տարած անձին հարցում ես՝ ի՞նչ
իմմ ունի ֆո հայտարարած վար-
կանիցը, եւ մարդն ասում է՝ ես
այդդես եմ կարծում, կամ մամու-
լը ձիտ չի մեկնաբանում, այդ-
դես չի լինում: Այդ հայտարարու-
թյունների մի մարդ միայն ընկա-
լումով է, մի մարդ՝ գիտական ու-
սումնասիրությունների վրա չեն
իմմված, մի մարդ հսակ սղա-
սարկում է որոական ֆաղափական
եւ կուսակցական սահեր: Գիտա-
կանորեն արված հարցումները
ցույց են տալիս, որ «Օրինաց եր-
կիր» կուսակցությունը հսակ, ա-
մուր դիրք ունի:

- ՌԴՄ-ն ի՞նչ ծրագրեր է իրա-
կանացնում այսօր:

- Ներկայումս ՌԴՄ-ն ֆինան-
սավորում է երիտասարդ նկարիչ-
ների, կոմպոզիտորների, գրողնե-
րի, գիտնականների մրցույթները:
Ազակցում է բանակին՝ «Լավա-
գույն զինվոր» մրցանակաբա-
խությանը, հայկական կինոյի
ցուցադրմանը ամբողջ Հայաս-
տանում: Աղայագ ծրագրեր ունեմ
բնադաստիպանության, մանր եւ
միջին թիզնեսի կայացման, հայ-
տուսական գիտական եւ ոսանո-
ղական փոխանակումների, բազ-
մազավակ ընթանիների ազակ-
ցություն եւ այլ ոլորտներում: Այսօր
մեր ուսադության կեմսումում ե-
րիտասարդությունն է: Հայրենի-
սփյուռք հարաբերությունների, ցե-
ղասղայության ձանաչման ո-
լորտներում ներկայացրել եմ մի
սարք ռազմավարական համա-
կարգային նախաձեռնություններ
եւ աշխատում եմ այդ ուղղու-
թյամբ: Հսկայական աշխատանք
է կատարվում Ռուսաստանի Դա-
նությունում:

ՌԴՄ-ի նախագահ Արա Աբրա-
համյանը իրականացնում է բազ-
մաթիվ բարեգործական նախա-
ձեռնություններ: Վերջին դեմդը
արձագանքելով Հայաստանի գրող-
ների միության ֆաուսուրար, ձա-
նաչված բանաստեղծ Հովհան-
նես Գրիգորյանի բուժման հան-
գանակության կոչին, Արա Աբ-
րահամյանն ամմիջադես սրա-
մարդես ավելի ֆան 10000 դոլար
զումար:

ՏԱՍԻՍԿ ՆԱԲՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1-ին էջից

Փոխհրաձգության ժամանակ ստանվել էր իրանցի մեկ դահակ, իսկ ռուսները ձերբակալվել էին: Իրանական իշխանությունները դաժան դատապարտում են սեան հայ ազատամարտիկների նկատմամբ՝ երկուսին էլ զոհակահարելով մայրաքաղաքի «Էվին» սխրահռչակ բանտում: Դա տեղի էր ունեցել սեպտեմբերի 17-ին, երբ խմբակի ղեկավարը Պարսասվուն էին Բեյրութից բռնել Ֆրանսիայի մայրաքաղաքը՝ կասարելու առաջադրանքով: Ի հիշատակ այս երկու նահատակների, խմբակին շնորհվել էր Եղիայի անունը, իսկ մարտիկներից մեկի կեղծ անձնագրում ազգանունը նշվել էր Ջավենի ազգանունը: Գործողությանը սրվել էր «Վան» անունը, քանի որ ԱՍԱԼԱ-ի ղեկավարությունը հայոց առաջին մայրաքաղաքի իրանական թուրքական իշխանությունները ձեռք էին բերել մեծ զոհուհուններ, այդ թվում՝ համարյա ամառիկ ամրոցների վերածել Թուրքիայի դաժանության ներկայացուցչություններն արձակազրկելով, որը եթե դատարանը, հաստատված արյան հեղեղ կհոսեր: Այս գործողությունը միավորեց առաջադրված բոլոր հայերին՝ անկախ նրանց կուսակցական դասակարգումը: Նույնիսկ դաժանակցականները, որոնք մինչ այդ հույժ բացասաբար էին վերաբերում ԱՍԱԼԱ-ի գործունեությանը, ստիպված էին գոնե դառնալ չեզոքություն կամ լռություն, թեև նրանցից շատերը ներքին մեծ գոհունակություն էին ապրում:

«Վան» գործողությանը թեմային հարված էր ստանում հենց իր իսկ սարածումը: Արդարև, ինչպես ընդունված է, դիվանագիտական ներկայացուցչության շեղումը իրավական շեղում էր համարվում էր սպառնալու ինքնիշխան սարածումը: Այստեղից էլ Թուրքիան հարված էր ստանում իր ինքնիշխանության սարածումը: Իհարկե, մինչ այդ էլ ու հետագայում, ԱՍԱԼԱ-ն ռմբակահարումներ էր գնում այլ սեսակի գործողություններ կատարել էր ու կատարելու էր բուն Թուրքիայի, ինչպես նաև Արևմտյան Հայաստանի գրավյալ սարածումները:

«Աստիական» Ֆրանսիայի «արդարադատության» գործի դատարանը չորսին էլ դատադատեց 7 սարի ազատագրվածներ: Դատախազը նաև դրամական հատուցում էր սահմանվում հոգու թուրքական կողմի՝ հյուրաստարանին հասցրած նյութական վնասների համար:

Դատախազի ընթերցումից առաջ էր անմիջապես հետ տեղի ունեցան մի քանի ուսուցիչ դեմոստրացիոն դաժանագիտական հայտարարություններ՝ «Մեղադրյալներ, ոսփ», դաժանագիտական ջախջախիչ մեծամասնությունը կազմող հայերը, բոլորը, մեկ մարդու նման, ոսփ կանգնեցին: Իսկ երբ դրամական հատուցման վճիռը ընթերցվեց, հայերն սկսեցին մանրադրամներ ցորեցնել Թուրքիայի ներկայացուցչության կողմը, մինչ երգչուհի Ռոզի Արմենն սկսեց երգել «Չարիք, լա՛ր» երգը,

դաժանագիտական մոտեցում կանգնեցված ԱՍԱԼԱ-ի հուսալից շնորհակալության զանգվածային խորհրդանշական դաժանագիտական Վազգենը, Գեորգի ու Հակոբը ազատ արձակվեցին ժամկետից շուրջ 1986 թ. օգոստոսին ու վերադարձան Լիբանան: Տարիներ անց, երբ էլ հաստատվեցին Հայաստանում. Գեորգ Գյուլբեյյանը «Մեծ

Այսօր լրանում է ԱՍԱԼԱ-ի «Վան» գործողության 30-ամյակը

րաբաղաճ ճանաչում էր իբրև միասնական Հայաստանի մայրաքաղաք, եւ առ այդ, իր բոլոր հաղորդագրությունների արձակման վայր նշում այդ քաղաքի անունը:

«Վան» գործողությունը մի նոր երևույթ էր ԱՍԱԼԱ-ի գործունեության եւ առաջադրված 1970-80-ականների հայկական ազգային-ազատագրական զինյալ դաժանագիտական մեջ: Նշենք այդ գործողության առավել կարեւոր առանձնահատկություններից մի քանիսը:

- ԱՍԱԼԱ-ի չորս մարտիկները զայն էին կուսակցական սարբեր շրջանակներից՝ միավորվելով հայրենիքի համար կյանքն իսկ զոհելու վեհագույն գաղափարով: Խնքակի ղեկավարն ու փոխղեկավարը՝ Վազգեն Սիսյանն ու Գեորգ Գյուլբեյյանը ինչպես կուսակցության անդամ էին, Արամ Բասմաջյանը դաժանակցական էր, իսկ Հակոբ Ջուլֆայանը անկուսակցական էր:

- ԱՍԱԼԱ-ն առաջին անգամ իրականացնում էր անձնատարանական գործողություն, որը որակական ցատկ էր մինչ այդ մղված դաժանագիտական ճանաչմանը: Հաջորդ սարիներին հետեւելու էին մի քանի անձնատարանական գործողություններ եւս, այդ թվում՝ հենց Անկարայում եւ Ասամբուլում՝ Չոհրաթ Սարգսյանի, Լեւոն Էֆենջյանի եւ Սյրիշ Մադաթյանի նահատակումով: Մինչ «Վան» գործողությունը, ԱՍԱԼԱ-ի հարվածները սահմանափակվում էին թուրքական ղեկավարների եւ զանազան օբյեկտների, ինչպես նաև Թուրքիայի ազգայնոց ղեկավարների թիրախների նկատմամբ գործողություններով, որոնք լինել էին մեծ վնասներով, սակայն «Վան» գործողությանը ուղղակիորեն հարվածվում էր թեմային՝ հանդիպակաց գրողով: Վնասն առավել մեծ էր այս դեմոստրացիոն, քանի որ նախորդ ամիսներին հույժ աշխուժացած ԱՍԱԼԱ-ի եւ հայկական զինված նյուս խմբավորումների գործունեությունը, սակայն «Վանը» դրանց մեջ առանձնանում է իբրև մեծածավալ ու անձնատարանական բնույթի առաջին գործողությունը թուրքական սարածումը:

ում, սակայն «Վանը» դրանց մեջ առանձնանում է իբրև մեծածավալ ու անձնատարանական բնույթի առաջին գործողությունը թուրքական սարածումը:

- ԱՍԱԼԱ-ն առաջին անգամ էր իրականացնում դաժանագիտական գործողություն: Մինչ այդ, ինչպես նշենք, թիրախները ենթակա են եղել դաժանագիտական ղեկավարներից: Ավելին, 16 ժամ տևած գործողության ողջ ընթացքում, մարտիկները վեհանձնություն ցուցաբերեցին դաժանագիտական նկատմամբ, դաժանագիտական մարտիկների արժանապատիվները, նրանց առաջադրված սննդով եւ դեղորայքով, վերաբերմամբ, որը դատարանում խոստովանեցին վկայակոչված բոլոր դաժանագիտները, այդ թվում՝ թուրք դաժանագիտներից մի քանիսը, ինչը կասողության հասցրեց Թուրքիայի դաժանագիտական ներկայացուցչությունը:

- «Վան» գործողությանը, ԱՍԱԼԱ-ն թուրքական ղեկավարները ներկայացրեց ֆաղափարական հսկայական ղեկավար գործողությանը վերջ տալու համար: Հայկական ցեղասպանության ճանաչման եւ հայոց իրավունքների վերադարձման կողմին, դաժանագիտական ղեկավարները բանտում արգելափակված եւ խոցանակներին ենթարկվող հայ հոգեւորականներ Մանվել վրդ. Երկաթյանի եւ Հրանտ Գյուլբեյյանի, ինչպես նաև Բուրք էր թուրք ձախակողմյան մի խումբ բանտարկյալների ազատ արձակումը:

- «Վանը» նշանակալից էր նաև Ֆրանսիայի հայության, հասկապի ունեցման ու ձուլման հորձանում մեջ ընկած երիտասարդության ազգային ինքնության հանկարծական դողալուով: Գործողության մասին տեղեկատվության սարածումից հաշված ռոմաներ անց, Ֆրանսիայի բազմություններ, առավելաբար երիտասարդներ, հավաքվեցին գրաված հյուրաստարանի մեծածավալ ղեկավարները:

զազգային զանգվածային լրատվաբանություն: Դրան էր նվիրված ԱՍԱԼԱ-ի «Հայաստան» դաժանագիտական թիվ 16, 1981 թ. նշանակալի հոդվածները: Նույնիսկ հոդվածները ժողովրդական երգեր, որոնցից մեկը՝ «Սեպտեմբեր ամսու 24-ին» վերագրվել էր Վազգեն ԱՍԱԼԱ-ի 30-ամյակի առթիվ հրատարակված խոսքերով:

Առանձնահատուկ եղավ նաև «Վան» գործողության չորս մարտիկների դատարանական գործը կայացավ 1984 թ. հունվարի 24-ից 31-ի միջև: Դա առաջին ֆաղափարական դատարանական էր 1921 թ. Սողոմոն Թեղիբյանի դատարանական գործը: Չորս մարտիկների դատարանական գործը վերածվեց Թուրքիայի դատարանության անբիռնի: Թուրքական կողմի ներկայացուցչությունը, այդ թվում՝ ադրբեջանական ծագումով դատարան Թյուրքայա Աթաթուրք, զանգվածային անարգանքի սյունի: Բավական է հիշել դատարանական արտաքինի եւ դատարանական ղեկավարներից թուրքերին եւ դատարանական ղեկավարներից թուրքերին, որով արգելեց ռուսների հասցնել գործածել «սարբերիչ» որակները, դաժանագիտական մարտիկները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով: Հայության դատարանական դատարանական ղեկավարներից թուրքերին, որով արգելեց ռուսների հասցնել գործածել «սարբերիչ» որակները, դաժանագիտական մարտիկները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով: Հայության դատարանական ղեկավարներից թուրքերին, որով արգելեց ռուսների հասցնել գործածել «սարբերիչ» որակները, դաժանագիտական մարտիկները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով: Հայության դատարանական ղեկավարներից թուրքերին, որով արգելեց ռուսների հասցնել գործածել «սարբերիչ» որակները, դաժանագիտական մարտիկները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով:

Դատարանական ղեկավարները, որով արգելեց ռուսների հասցնել գործածել «սարբերիչ» որակները, դաժանագիտական մարտիկները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով: Հայության դատարանական ղեկավարներից թուրքերին, որով արգելեց ռուսների հասցնել գործածել «սարբերիչ» որակները, դաժանագիտական մարտիկները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով:

որին միացան բոլոր հայերը ու սրահը թողաց նրանց ձայնից:

«Վանի» մարտիկների դատարանական Ֆրանսիայի արձանագրությունը դատարանական մեծածախ փաստաթուղթ է: Դա առաջին մասը արեւմտահայերեն թարգմանությունը լույս տեսավ Բեյրութի «Սփիւռք» դաժանագիտական օգոստոս 1991 - հունվար 1992-ի համարներում, իսկ արեւելահայերեն թարգմանությունը, գող է թարգմանիչ Գրիգոր Ջանիկյանի իրագործումով, Երեւանի «Նոր» հանդեսում, աղա եւ հրատարակվեց առանձին գրով՝ «Հայերի դատարանական ղեկավարները Գեորգի Գյուլբեյյանի խմբագրությամբ ու նախաբանով: Չբավարարվելով Ֆրանսիայի դատարանական ղեկավարներից թուրքերին կազմակերպեց չորս մարտիկների իր դատարանական ղեկավարները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով: Հայության դատարանական ղեկավարներից թուրքերին, որով արգելեց ռուսների հասցնել գործածել «սարբերիչ» որակները, դաժանագիտական մարտիկները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով:

Չորս մարտիկներից բանտից կենդանի դուրս եկան ընդամենը երեքը. Ֆրանսիայի իշխանությունները, հակառակ ԱՍԱԼԱ-ի ճնշման սակ ղեկավարներին ֆաղափարական բանտարկյալ կարգավիճակ շնորհելու, նրանց շուրջ ստեղծել էին բարոյապարտական այնպիսի անհանելի վիճակ, որին չհիմնականում Արամ Բասմաջյանը 1985 թ. անձնատարանական գործը: Նա թողված է Փարիզի Պեր լա Շեզ գերեզմանատանը (խորհրդանշական գերեզմանը գտնվում է Եռաբլուրում, հայ անմահների

Մուրադ» ջոկատի հրամանատարությունն սահմանելով մասնակցեց Արցախյան ազատամարտին: Վազգեն էլ ունեցել է իր ներդրումը ազատագրական մարտում:

Այսօր հայրենի հողում շարունակում են ապրել Վազգենն ու Հակոբը՝ իրենց ընտանիքներով: Նրանք գործում անդամներն են ՀՀ-ում հաստատված ԱՍԱԼԱ-ի նախկին ֆաղափարականների ու ազատամարտիկների մեծագույն մասին միավորող «Ուխտ Արարի» հասարակական նախաձեռնության: Մինչ ֆյան հայ ստալինյան կացնահարած սահալան Ադրբեջանում ազգային հերոս են հռչակվում, ԱՍԱԼԱ-ի ղեկավարը ՀՀ-ում իշխանությունների անսարբերությանն են արժանացել ու արժանանում: Նրանք թեև դրանից առանձնապես չեն դժգոհում, սակայն նրանց խոր դաժանություն էր դաժանագիտական ղեկավարներից թուրքերին, որով արգելեց ռուսների հասցնել գործածել «սարբերիչ» որակները, դաժանագիտական մարտիկները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով: Հայության դատարանական ղեկավարներից թուրքերին, որով արգելեց ռուսների հասցնել գործածել «սարբերիչ» որակները, դաժանագիտական մարտիկները, նրանց դիմել «կոմբասան» (մարտիկ) բառով:

